

se o smír a smír protokolovati, kdyby však ke smíru nedošlo, odkázati je při udělení stavebního povolení výslovně na pořad práva soukromého. Nelze tedy říci, že při dohodě šlo o urovnání poměru ryze soukromoprávního, každým způsobem jednal však okresní politický úřad v úplném souhlase s návrhy a projevenou vůlí obou stran i s předpisy stavebního řádu, když dohodu učinil částí stavebního povolení, pojav do něho jednak úplný obsah prohlášení báňského eráru, jednak poukaz na přivolující prohlášení stavebníka. Tím stalo se vzdání se náhrady za budoucí horní škody součástí a podmínkou stavebního povolení a nabylo povahy veřejnoprávního závazku váznoucího na povolené stavbě, jenž změnou v osobě jejich držitelů zůstává nedotčen. Jelikož stavebník již v protokolu projevil souhlas, by jeho vzdání se náhradních nároků bylo podmínkou stavebního povolení, nepotřeboval mu tento závazek býti uložen velicí formou, a nemůže žalující strana těžiti z toho, že jiné podmínky byly ve výměru o stavebním povolení stanoveny přímo stavebním úřadem, kdežto ohledně podmínek, položených báňským ředitelstvím, bylo stavebníkovi pouze uloženo, by jim podle svého protokolovaného prohlášení vyhověl. Strany i stavební úřad předpokládaly sice, že vzdání se náhrady bude předmětem zápisu do knih pozemkových, ale výklad, že se mělo státi účinným teprve tímto zápisem, odporoval by nejenom zřejmě vůli stran, nýbrž i doslovu jejich prohlášení, když přece zástupce báňského eráru výslovně žádal, aby stavebníci se již v protokolu vzdali náhradních nároků, toto vzdání se bylo pojato do stavebního povolení a učiněno podmínkou stavby. Tím, že dohoda stran se stala částí stavebního povolení, stal se její zápis do pozemkové knihy, ač kdyby byl podle nynějšího knihovního zákona vůbec přípustným, pro žalovanou stranu zbytečným, takže nemůže jí býti na škodu, že ho dodatečně, ač k tomu měla právo, nevymáhala. Neprávem zdůrazňuje žalující strana, že se prohlášení z 5. září 1901 vztahuje pouze na budovy, nikoliv také na jejich zařízení jako stroje, lanovou dráhu, hlinišťe atd., v protokole jsou výslovně uvedeny jak budovy provozovací, obytné a vedlejší, tak ložiska hlíny, k těm však náleží i veškeré jejich příslušenství, takže dohoda stran musí býti vztahována na celý cihlářský podnik, s půdou, budovami avšim příslušenstvím. Pokud škody vzniklé na všech těchto objektech v dubnu 1924 mají svůj původ v dolování, prováděném v letech 1879 až 1885 státním dolem Julius II., nemá žalující strana nároku na jejich náhradu, poněvadž povolení ku stavbě a zřízení cihlářského podniku bylo uděleno s podmínkou vzdání se tohoto nároku. Že by vzniklé škody byly zaviněny nějakým pozdějším jednáním neb opomenutím žalované strany, není ani tvrzeno, tím méně prokázáno.

Čís. 5798.

Železniční dopravní řád.

Příjemce zboží, přijavši část zpozděné zásilky, není oprávněn prohlásiti její zbytek za ztracený podle čl. 33 mez. úml. a §u 90 žel. dopr. ř., nýbrž jest povinen odebrati i tento zbytek s výhradou náhrady škody za opožděné dodání.

Vyplatil-li příjemce zboží nákladní list pouze omylem, zaviněným dráhou, jež avisovala zásilku jako již došlou, ač jí neměla k vydání ještě pohotově, a zvědév o omylu, nevrátil nákladní list dráze a nežádal vrácení zaplacených poplatků, nýbrž podržel vyplacený nákladní list u sebe a vybral naň, když se zásilka našla, její část, dal zřejmě na jevo, že vstupuje na místo odesílatele do nákladní smlouvy bez ohledu na opoždění zásilky a nesprávné avisování.

(Rozh. ze dne 25. února 1926, Rv I 1606/25.)

Žalobkyni (vídeňské spediterské firmě) bylo zasláno z Plzně 111 balíků bavlněného zboží, jež došly do Vídně později než 30 dnů po uplynutí dodací lhůty. Žalobkyně vypátrala zboží po jeho dojití, přijala však pouze část jeho (75 balíků), jež adresát zboží byl ochoten přijmouti, kdežto zbytku (36 balíků) nepřijala, ježto adresát jeho odepřel přijetí, odvolávaje se na čl. 33 mezinárodní úmluvy železniční. Žalobu, již domáhala se spediterská firma na československém eráru náhrady ceny oněch 36 balíků jakožto ztracených, procesní soud první stolice zamítl. Důvody: Sluší řešiti spornou otázku, zda v projednávaném případě byla žalobkyně oprávněna dodatečně nalezenou zásilku z části od dráhy přijati a z části odmítnouti, a tuto část jako ztracenou považovati a za ni náhradu požadovati. Soud jest toho názoru, že stanovisko žalobkyně v tomto směru nemá opory v zákoně. Neboť základem dopravní smlouvy jest jednotná zásilka 111 balíků zboží dle obsahu nákladního listu, jenž byl také se všemi poplatky, vztahujícími se na celou zásilku, příjemcem vyplacen, smlouva ta týká se jen stran v nákladním listě uvedených, t. j. odesílatele, příjemce a dráhy a k zájmům třetích osob, najmě odběratelů zboží, jež na smlouvě dopravní smluvně nejsou súčasněny, netřeba bráti zřetele se strany dráhy. Zákon v čl. 26, 27, 33, 34 a jiných mluví jediné o zboží »das Gut, Frachtgut« a nikoli též o části zásilky zboží. Také příkazní právo odesílatele vztahuje se vždy na celou zásilku (čl. 15, 16 mez. úml.) a výslovně to ustanovuje § 74 (3) žel. dopr. ř. Ustanovení čl. 34 mez. úml., dle něhož oprávněný může se domáhati náhrady škody za částečnou ztrátu zboží, nepřichází zde v úvahu, neboť ve sporném případě dodatečně se našlo v šechno zboží zásilky, a to přičiněním samé žalobkyně, jež tím dala sama na jevo, že nechce je za ztracené považovati (čl. 278 obch. zák.), celou zásilku vyplatila a odepřela část 36 balíků přijati jen proto, že její odběratel je nechtěl převzít; zájmy tohoto však se nedotýkají dráhy. Dráha, majíc zaplacené dovozně z celé zásilky, neměla příčiny odpírati vydání části zboží (75 balíků) příjemci, s ostatním zbožím neodebraným naložila dle předpisů zákonných, a neporušila v tom směru smlouvu dopravní o jednotnosti zásilky, část zásilky 36 balíků byla u ní na skladě uložena až do jejího prodeje pro příjemce-adresáta. Žalobkyně svým nesprávným a zákonu neodpovídajícím postupem zavinila si případnou škodu sama, pročež dráha za ni neručí. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Soud první stolice věc správně posoudil po právní stránce a správně

odůvodnil, že nebyla žalobkyně oprávněna dodatečně nalezenou celou zásilku toliko dílem od dráhy přijati a dílem odmítnouti a tuto odmítnutou a existující část zásilky za ztracenou pokládati nebo za takovou prohlásiti a stačí poukázati na vývody v tom směru v napadeném rozsudku obsažené. Podotknouti jest dále jen tolik, že v projednávaném případě, kde se dodání zásilky o více než 30 dní po uplynutí dodací lhůty — dle doznání žalované strany — opozdilo, měla žalobkyně dle mez. dopr. řádu dvojí volbu na vybranou, buď dle čl. 33 mez. dopr. ř. mohla (avšak nemusila, viz doslov čl. 33 »může«) pokládati bez dalšího dokladu zboží (t. j. zásilku) za ztracenou a žádati náhradu od dráhy za tuto ztrátu zásilky, nebo trvati na pátrání po zásilce a v případě jejího nalezení uplatniti práva z nákladního listu, t. j. na vydání zásilky a další nárok na náhradu škody pro zmeškání dodací lhůty (čl. 39 mez. dopr. ř.). Žalobkyně použila druhého způsobu, pátrání po zásilce, která také, jak nesporno, byla celá koncem dubna 1922 nalezena, a použila také práva z nákladního listu pro ni plynoucího (čl. 16 mez. dopr. ř.), vyzvednuvši na jeho základě větší díl zásilky. Okolnost, že další část zásilky (36 balíků) nevyzvedla a z jaké pohnutky tak učinila, jest pro poměr mezi ní a dráhou nerozhodna, neboť vyzvednutím, byl i jen částí zásilky, provedla volbu na převzetí zásilky, kterou byla povinna převzít celou, a proto zůstal zbytek zásilky nevyzvednutý pro ni a na její účet u dráhy ležeti. Mez. dopr. řád ve svých ustanoveních, pokud jde o nakládání se zásilkou, zná pouze nakládání s celou zásilkou a nepřipouští tedy, by příjemce (adresát) dle své libovůle zásilku dělil, část jí přijal a část druhou — existentní — prohlašoval za ztracenou pro projití lhůty v čl. 33 mez. dopr. ř. zmíněné a jest tedy prohlášení takové jako jednostranný, zákonem neodůvodněný, projev bez významu. Ustanovení čl. 359 obch. zák. na tento případ nelze použítí, poněvadž ustanovení to týká se smlouvy kupní, tedy zcela jiného právního útvaru než jest smlouva dopravní (čl. 390 obch. zák.), a mimo to, jak již shora uvedeno, mez. dopr. řád, pojednáváje o existentní zásilce, má vždy na zřeteli celou zásilku jako jediný celek. Dle toho, co řečeno, jest otázka, zda byl by býval odesílatel považoval celou zásilku za ztracenou neb ne, pro tento spor úplně nerozhodnou a nelze také z neprovádění nějakých důkazů v tom směru dovozovati neúplnost provedeného řízení. Nákladní list byl žalobkyní vyplacen, proto dispoziční právo odesílatelky pomínulo (čl. 15 mez. dopr. ř.) a tedy žalobkyně — jak v napadeném rozsudku jest správně uvedeno — byla vlastním jménem oprávněnou a legitimovanou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání lze přisvědčiti pouze v tom, že se dráha nemůže brániti proti zažalovanému nároku poukazem na vyplacení nákladního listu žalující firmou. Toto vyplacení stalo se jenom z omylu, zaviněného dráhou, která avisovala zásilku jako již došlou, ač jí pro zavlečení do jiné stanice neměla k vydání ještě pohotově. Vyplacení nákladního listu

nemůže býti proto žalobkyni ke škodě (§ 871 obč. zák.). Naproti tomu nemůže však ani těžiti z toho, že vyplatila nákladní list jenom omylem, neboť zvědévši o něm, nevrátila nákladní list dráze a nežádala vrácení zaplacených poplatků, nýbrž podržela vyplacený nákladní list u sebe a vybrala na něj, když se zásilka našla, její část. Tím dala zřejmě na jevo, že vstupuje na místo odesílatele do nákladní smlouvy bez ohledu na opozdění zásilky a nesprávné avisování. Mylně dovozuje dovozatelka, že dráha schválila, by část zásilky byla odebrána a část byla pokládána za ztracenou, tím, že skladník dráhy jí vydal část zásilky, ačkoliv její úředník M. výslovně prohlásil, že firma zbytek zásilky neodebere, poněvadž zásilka došla pozdě. Postup skladníkův by mohl býti vykládán podle §u 863 obč. zák. jako zavazující projev souhlasné vůle dráhy jen tehdy, kdyby skladník byl k němu svým úřadem oprávněn býval, což žalující strana sama netvrdí, dále, kdyby jeho souhlas s částečným jenom odebráním zboží nemohl býti rozumně vykládán jinak, než jako souhlas, by zbytek zásilky byl pokládán za ztracený. Skladník mohl však vydati část zboží žalobkyni bez ohledu na M-ovo prohlášení prostě z toho důvodu, že se nepokládal za oprávněna, by jí, když se vykazala vyplaceným nákladním listem, něco zadržoval; že pak žalobkyně sama nepřikládala jeho postupu právního významu, dokazuje nejlépe její dopis ze dne 30. dubna 1922, jímž oznámila obchodní správě dráhy Františka Josefa, že ponechává 36 neodebraných balíků dráze k dispozici a bude požadovati za ně náhradu, ani slovem se nezmínivši, že tento postup byl ujednáán již se správcem skladiště. Rozhodnutí sporu závisí tedy pouze na vyřešení právní otázky, zda byla žalobkyně, přijavši větší část zpozděné zásilky, oprávněna prohlásiti její zbytek podle čl. 33 mez. úml. a § 90 žel. dopr. ř. za ztracený, či zda byla povinna odebrati i tento zbytek s výhradou náhrady škody za opozděné dodání. Oba nižší soudy zodpověděly tuto otázku v neprospěch žalující strany a to právem. Tak, jako jest dráha podle čl. 36 mez. úml. a § 91 žel. dopr. ř. povinna i zpozděnou zásilku vydati celou straně, a to i tehdy, když vyplatila již za ni náhradu, musí jí býti přiznáno i právo požadovati v takovém případě odebrání celé zásilky. Kdyby příjemce mohl podle své vůle odebrati jenom část zásilky a část prohlásiti za ztracenou, nemohlo by mu býti upřeno právo, odebrati zboží, které za dopravy v ceně stouplo a požadovati náhradu staré ceny u zboží, jehož cena za dopravy poklesla. To by se přičilo zřejmě zásadám obchodní důvěry a poctivosti. Že předmět každé jednotlivé nákladní smlouvy jest právně nedělitelný, plyne z doslovného znění předpisů mezinárodní úmluvy (čl. 15, 17, 24, 26, 33, 36) a odpovídajících jim ustanovení železničních dopravních řádů, v nichž se práva a povinnosti odesílatele i příjemce vztahují vždy na celou zásilku, zvláště pak z § 73 (3) žel. dopr. ř., nařizujícího výslovně, že se dodatečné příkazy odesílatelovy musí týkati vždy celé zásilky. Tento předpis nemá, jak dovozatelka soudí, příčinu jenom v technických obtížích, které by vznikly různými příkazy ohledně jednotlivých částí zásilky, nýbrž v první řadě v přirozené právní jednotnosti každé jednotlivé železniční zásilky, opírající se vždy o jediný nákladní list, jehož nelze na jednotlivé části zásilky rozdělit. Dráha

může vždy jenom vůči jedné osobě býti v poměru zavázané neb oprávněné strany, buď jenom vůči odesílateli neb jenom vůči příjemci, vždy jenom jeden z nich jest oprávněn nakládati se zásilkou a uplatňovati práva z nákladní smlouvy. Podle čl. 24 mez. úml. a § 81 žel. dopr. ř. musí však dráha v případě, že příjemce odepře přijati zásilku, vyžádati si příkaz odesílatelův a zachovati se podle něho, poněvadž pak odesílatel má právo i povinnost disponovat celou zásilkou a poněvadž právo žaloby z nákladní smlouvy přísluší podle čl. 26 mez. úml. a § 99 žel. dopr. ř. buď jenom odesílateli neb jenom příjemci podle toho, komu přísluší právo disponovat zásilkou, není osobované si právo žalující strany, přijati jenom část zásilky a prohlásiti její zbytek za ztracený, srovnatelné se stěžejnými právními pravidly o železniční nákladní smlouvě. Zcela neprávem dovolává se žalobkyně předpisů o náhradě škody při částečné ztrátě zásilky, neboť v tomto případě zásilka došla sice opožděně, ale celá.

Čís. 5799.

Nárok na plnění proti tomu, kde platil padělanými bankovkami, promlčuje se ve lhůtě tříroční ode dne, kdy ten, jemuž bylo placeno, zvěděl, že bankovky (kolky) byly padělané (§ 1487 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 25. února 1926, Rv I 1630/25.)

Žalovaná firma vplatila dne 11. srpna 1919 u poštovního úřadu tři padělané tisícikorunové bankovky. Žaloba, již domáhal se v roce 1925 Československý erár na žalované zaplacení 3.000 Kč, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání napadá názor odvolacího soudu, že žaloba jest žalobou na odškodnění podle §u 1489 obč. zák., takže jí uplatněný nárok pomínul tříletým promlčením, a snaží se, dovolávajíc se autority Randovy, dokázati, že se tento zákonný předpis vztahuje pouze na nároky na náhradu škody, způsobené činem nedovoleným, nikoliv však na náhradní nároky z porušení smlouvy. Žalující strana přehlíží, že § 1489 obč. zák. byl třetí dílčí novelou ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák. právě vzhledem ku dřívějšímu sporu o rozsahu jeho platnosti nově textován, a že nyní platí pro všechny nároky na náhradu škody, »ať škoda vznikla porušením smluvní povinnosti, či beze vztahu na nějakou smlouvu«. Pokládá-li se žaloba za žalobu na náhradu škody, nemůže býti o jejím promlčení podle §u 1489 obč. zák. pochybnosti. Žaloba pomínula však tříletým promlčením i když se nepokládá za žalobu na náhradu škody, nýbrž za prostou žalobu na náhradu toho, co žalující strana na příkaz žalované firmy pro ni vynaložila (§§ 1403, 1014 obč. zák.) a to podle §u 1487 obč. zák. Žalující strana nepožaduje totiž zaplacení 3000 Kč proto, že by žalovaná byla ještě neplatila, nýbrž poněvadž byla po-